

60 שנינו במשנה: **כְּשֵׁם שְׁאִמְרוּ הַפּוֹגְמֵת בְּתוֹבְתָהּ** [וכו'] **וְכֵן הֵיְתוּמִים**
61 **לֹא יִפְרְעוּ** אלא בשבועה.
62 מבררת הגמרא: **מִמָּאן** – ממי באים היתומים לגבות ממון, שעל זה
63 אמרה המשנה שעליהם להשבע שלא ידוע להם שחוב זה פרוע, **אֵילֵמָּא מְלִיָּה** –
64 אם מהלוח עצמו, אם כן קשה, **אֲבוּהוֹן שְׁקִיל בְּלֹא**
65 **שְׁבוּעָה וְאִיְהוּ בְּשְׁבוּעָה** – הרי האב עצמו היה גובה מהלוח ללא
66 שבועה, ומדוע את היתומים נצריך להשבע, והרי בכל מקום מקילים
67 על היתומים. מבארת הגמרא: **הֵי קְאָמַר, וְכֵן הֵיְתוּמִים מִן**
68 **הֵיְתוּמִים לֹא יִפְרְעוּ אֶלָּא בְּשְׁבוּעָה** – אם מתו מהלוח והלוח, וירשי
69 המלוח באים לגבות מירשי הלוח, עליהם להשבע שלא ידוע להם
70 שחוב זה פרוע, לפי שכל הגובה מיתומים צריך שבועה.
71 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בנידון זה: **רַב וְשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי**
72 **תְּרִיּוּהוּ, לֹא שָׁנוּ** שיתומי המלוח גובים מיתומי הלוח בשבועה, **אֶלָּא**
73 **בְּאוֹפֵן שְׁמַת הַמְּלִיָּה בְּתַי הַלּוּחַ**, והיו יורשי המלוח יכולים לגבות
74 מהלוח עצמו ללא שבועה, וכשמת גם הלוח צריכים יורשי המלוח
75 להשבע קודם שיגבו מירשי הלוח. **אֲבָל** אם מת הלוח בְּתַי הַמְּלִיָּה,
76 הרי **כְּבָר נִתְחַיֵּב הַמְּלִיָּה** עצמו לְכַנֵּי הַלּוּחַ שְׁבוּעָה כדי לגבות מהם,
77 כדן הגובה מהיתומים שצריך שבועה, **וְאִין אֲדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה**
78 **לְכַנֵּיו** – אין המלוח יכול להוריש לבניו ממון שהוא חייב שבועה כדי
79 ליטלו, אם לא ישבעו גם הם את השבועה שהיתה מוטלת עליו, וכיון
80 שאינם יכולים להשבע שאין החוב פרוע, אינם גובים כלום מירשי
81 הלוח.
82 מביאה הגמרא את דעת החולק: **שְׁלַחְוָה קָמִיה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר** – שלחו
83 בני הישיבה שאלה זו לפני רבי אלעזר, **שְׁבוּעָה זֵו מַה מִּיָּבֵה** – חיוב
84 שבועה זו שהיה מוטל על המלוח, מה ענינו שהוא מפקיע את ממונם
85 של יורשי המלוח, כלומר, אמנם המלוח עצמו היה חייב שבועה כדי
86 לגבות את החוב, אך עתה שמת ללא שבועה, הרי זה כאילו מעולם
87 לא התחייב שבועה, ויגבו היורשים ללא שבועה. **שְׁלַח** להו רבי
88 אלעזר, אכן אין יורשי המלוח מפסידים, אלא **יִוְרְשִׁין** – יורשי המלוח
89 **נִשְׁבְּעִין שְׁבוּעַת יִוְרְשִׁין**, שלא ידוע להם שחוב זה פרוע, **וְנִמְלִין** את
90 הממון מירשי הלוח, ושלא כדברי רב ושמואל האומרים שאין יורשי
91 המלוח נוטלים אפילו בשבועה.
92 **שְׁלַחְוָה בִּימֵי רַבִּי אַמִּי** – חזרו ושלחו שאלה זו בזמנו של רבי אמי,
93 מה טעמם של רב ושמואל שירשי המלוח מפסידים, **אָמַר רבי אמי,**
94 **בּוּלֵי הָאֵי שְׁלַחֵי לָהּ וְאֶזְלֵי** – כל הפעמים הללו חוזרים ושולחים
95 שאלה זו, **אֵי אֲשַׁבְּחִיןָּ פָּה מַעְמָא מִי לֹא שְׁלַחִיןָּ לָהּ** – וכי אם
96 הייתי מוצא טעם לדברי רב ושמואל לא הייתי שולח להם. **אֶלָּא** –
97 מכל מקום **אָמַר רַבִּי אַמִּי, הוּאִיל וְאִתָּא לִידָן גִּימָא פָּה מִיִּלְתָּא** –
98 כיון שבאה שאלה זו לידנו, נאמר בה דבר, כלומר נפסוק בה את
99 ההלכה, אם לאחר שמת הלוח עָמַד המלוח בְּדִין, והייבואו להשבע
100 כדן הבא לגבות מן היתומים, **וְמַת המלוח, כְּבָר נִתְחַיֵּב הַמְּלִיָּה**
101 **לְכַנֵּי הַלּוּחַ שְׁבוּעָה, וְאִין אֲדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְכַנֵּיו, וכדברי רב,**
102 **ושמואל, ואין יורשי המלוח גובים.** אך אם **לֹא עָמַד בְּדִין, וְמַת,**
103 ומעולם לא התחייב המלוח שבועה ליורשי הלוח, **הִיוֹרְשִׁין** של
104 המלוח **נִשְׁבְּעִין שְׁבוּעַת יִוְרְשִׁין**, שלא ידוע להם שחוב זה פרוע,
105 **וְנִמְלִין**.
106 מקשה הגמרא: **מִתְקַפָּה לָהּ רַב נַחְמָן, אִמְנֵו בִּי דִינָא קָא מְחַיֵּיב לִיה**
107 **שְׁבוּעָה** – וכי בית דין הם המחייבים את המלוח שבועה, שמחמת כן
108 יש חילוק אם עמד בדין או לא, והרי **מְעִידָנָא דְשָׂבִיב לָוָה אִיחַיִּיב**
109 **לִיה מְלִיָּה לְכַנֵּי לָוָה שְׁבוּעָה** – משעה שמת הלוח התחייב המלוח
110 שבועה לבני הלוח, לפי שאין גובים מנכסי יתומים אלא בשבועה.
111 **אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן, אֵי אִיתָּא לְדָרְבַּן וְדְשְׁמוּאֵל, אִיתָּא** – אם
112 ההלכה היא כדברי רב ושמואל, שירשי המלוח מפסידים את החוב,
113 הרי ההלכה כן אף כשלא עמד המלוח בדין, **וְאֵי לִיתָּא, לִיתָּא** – ואם
114 אין הלכה כמותם, הרי זה אפילו אם עמד המלוח בדין, אלא נשבעים
115 היורשים וגובים.
116 מקשה הגמרא: **אֶלְמָא מְסַפְקָא לִיה** – מדברי רב נחמן מוכח שהוא
117 מסופק בהלכה זו, אם הלכה כרב ושמואל, **וְהָאָמַר רַב יוֹסֵף בְּר**
118 **מְנוּיָמִי, עָבַר רַב נַחְמָן עוֹבְדָא יְחִלְקוּ** – נהג רב נחמן למעשה באופן

1 שנינו בברייתא לגבי עדות החדוש, אם אָחַד העדים אָמַר שהיה
2 הירח גָּבוֹה מהקרקע בשיעור שְׁתֵּי מַרְדְּעוֹת ו-מקל שמכוונים בו את
3 הבהמה החורשתו, **וְאָחַד אָמַר** שהיה גבוה בשיעור שְׁלֹשׁ מַרְדְּעוֹת,
4 עֲדוּתָן קִייָּמָה, כיון שאדם עשוי לטעות בשיעור של מרדעת אחת.
5 אך אם אָחַד אָמַר שְׁלֹשׁ מַרְדְּעוֹת וְאָחַד אָמַר הַמִּשׁ מַרְדְּעוֹת, עֲדוּתָן
6 בְּמַלְוָה, שאין אדם עשוי לטעות בזה. מסיימת הברייתא, **וּמְצַטְרִפִּין**
7 **לְעֲדוּת אַחֲרָת** – כל אחד מהעדים יכול להצטרף לעד אחר ולהעיד
8 עמו עדות אחרת. **מָאִי לָאו** – האם אין כוונת הברייתא ששניהם
9 מצטרפים לְעֲדוּת אַחֲרַת של מְמוֹנֵו, ומוכח שאף שאחד מהם פסול
10 בודאי, מכל מקום הוא יכול להעיד בעדות אחרת, ושלא כדעת רב
11 חסדא.
12 דוחה הגמרא: **אָמַר רַבָּא, אֵין כוונת הברייתא להכשיר כל אחד מהם**
13 **לעדות אחרת,** אלא לומר שהוא **וְאֶחָד מְצַטְרִפִּין לְעֲדוּת אַחֲרַת שֶׁל**
14 **רֹאשׁ חֹדֶשׁ** – כל אחד מהם יכול להצטרף לעד נוסף שיעיד כדבריו
15 בענין ראיית הירח, ועדות זו מכונה 'עדות אחרת' כיון שהוא העד
16 האחר נעשים כת חדשה, והטעם לכך שמצטרפים, **דְּתָוִי לָהּ תְּרִי**
17 **וְתָד** – הרי הם שנים נגד אחד, ודרך משל, שנים מעידים שנראה
18 הירח בגובה של שלש מרדעות ואחד מעיד שנראה בגובה חמש
19 מרדעות, **וְאִין דְּבָרֵיו שֶׁל אָחַד מִתְקַבְּלִים בְּמָקוֹם שְׁנַיִם** – נגד שני
20 עדים המכחישים אותו, אלא עדותם של השנים מתקבלת.
21 שנינו במשנה: **אָמַר לְחַנְנִי תָן לִי בְּדִינָךְ פִּירוּת כּו'** ונתן לו, אמר
22 לו תן לי אותו דינר, אמר לו נתתיו לך ונתתו באונפלי, ישבע בעל
23 הבית שנתן לו את הדינר. אמר לו תן לי את הפירות, אמר לו נתתים
24 לך והולכתים לתוך ביתך, ישבע חנוני. רבי יהודה אומר, כל
25 שהפירות בידו ידו על העליונה.
26 **תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִימָתִי אֵני מודה לחכמים שצריך בעל הבית**
27 **להשבע, בְּמִן שֶׁהִפִּירוּת צְבוּרִין ו-אסופים ומוֹנְחִין, וּשְׁנִיָּהן עוֹרְרִין**
28 **עֲלֵיהֶן** – דנים עליהם, דכיון שאף אחד אינו מוחזק בהם, צריך בעל
29 הבית להשבע כדי ליטלם, **אֲבָל** אם **הַפְּשִׁילִין בְּקוּפְתָו לְאַחֲרֵיו** –
30 נטלם בעל הבית והניחם בקופתו הלתויה על גבו, **הַמוֹצִיא מִחֲבְרוֹ**
31 **עָלָיו הִרְאָאָה, ובעל הבית מחזיק בהם ללא שבועה.**
32 שנינו במשנה: **אָמַר לְשׁוּלְחָנִי תָן לִי כּו'** בדינר מעות, ונתן לו, אמר
33 לו תן לי את הדינר, אמר לו נתתיו לך ונתתו באונפלי, ישבע בעל
34 הבית. נתן לו את הדינר, אמר לו תן לי את המעות, אמר לו נתתים
35 לך והשלכת לתוך כיסך, ישבע שולחני. רבי יהודה אומר, אין דרך
36 שולחני ליתן איסר עד שיטול דינר.
37 הגמרא מבארת מדוע הובאה במשנה מחלוקת חכמים ורבי יהודה
38 פעמיים: **וְצִירָבָא, דְאֵי אֲשַׁמְעִיןָּ הָא קַמִּיָּתָא** – אם היה התנא מביא
39 רק את המחלוקת הראשונה, לגבי חנוני ופירות, שלדעת חכמים בעל
40 הבית צריך שבועה כדי ליטול את הפירות ולרבי יהודה נוטלם ללא
41 שבועה, היינו סבורים שרק בְּהָךְ קָא אָמְרֵי רַבְּנָן שבעל הבית צריך
42 שבועה, **מִשּׁוּם דְּפִירֵי עֲבִידֵי דְמַרְקָבֵי, וְכֵין דְמַרְקָבֵי לֹא מְשִׁהוּ לִיה**
43 **– כיון שפירות עשויים להירקב, ואין החנוני רוצה להשהותם בידו,**
44 **שמא יחזור בו הלוקח, וממחר ליתנם לתוך כלי בעל הבית, ויש**
45 **רגלים לטענתו שעדיין לא קיבל את התשלום על פירות אלו, ובעל**
46 **הבית צריך שבועה כדי ליטול את הפירות אף שהם ברשותו, אֲבָל**
47 **מְעוֹת דְלֹא מַרְקָבֵי** – אבל לגבי שולחני הפורט מעות, שאין המעות
48 עשויים להירקב, ואין סבירא שיתן השולחני את המעות לבעל הבית
49 קודם שיקבל את האיסר, **אִימָא מוּדוּ לִיה לְרַבִּי יְהוּדָה** – שמא הם
50 מוודים לרבי יהודה שהמוציא מחבירו עליו הראיה, כיון שלא
51 מסתברים דברי השולחני שטוען שעדיין לא קיבל את האיסר.
52 ממשכתה הגמרא לבראי: **וְאֵי אִיתְמַר פְּהָא** – אם היתה שנית
53 מחלוקת רק לגבי שולחני, היינו סבורים שרק בְּהָא קָא אָמַר רַבִּי
54 **יְהוּדָה** שבעל הבית נאמן ללא שבועה, כיון שלא מסתבר שיתן
55 השולחני מעות לבעל הבית קודם שיקבל את האיסר, **אֲבָל בְּהָךְ** –
56 **לגבי חנוני המוכר פרות, שמסתבר שיתן החנוני את הפירות אף קודם**
57 **שיקבל את המעות, כדי שלא ירקבו ברשותו, אִימָא מוּדָה לָהּ**
58 **לְרַבְּנָן** שאין בעל הבית נאמן ללא שבועה, **צִירָבָא** – לכן הוצרכה
59 המשנה להשמיע את שתי המחלוקות.

שיעור יומי לשבת קודש ד' אלול ושנים מקרא ואחד תרגום – פרשת שופטים

בו כְּדִי לְתַקֵּן מִצְבֵּי זֶה וְלִשְׁלַל אֲפֻשְׁרוֹת שֶׁל 'חֲלָל בַּשָּׂדֶה'; עֲלִיו לְלוֹוֹת כָּל יְהוּדֵי הַיּוֹצֵא לִ'שָׂדֶה' וְלִסְפֹּק לוֹ צִדָּה לְדָרֶךְ, תּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת מִזּוֹן, כְּדִי לְחַזְקוֹ וְלִהְגֵּן עָלָיו מִכָּל סַכְּנָה הָאוֹרֶכֶת לוֹ בִּ'שָׂדֶה'. (לקוטי שיחות 2 עמ' 223)

וְכָל סִבֵּי קִרְתָּא הֵהוּא דְקָרִיבִין לְקִטְיָלָא יִסְחֹן יְתִיבְהוֹן עַל עֲגֻלְתָּא דְנִקְפְּתָא בְּנַחְלָא:
(ו) וְכָל זִקְנֵי הָעִיר הֵהוּא הַקְּרִיבִים אֶל־הַחֲלָל יִרְחֲצוּ אֶת־יְרֵיָהֶם עַל־הָעֲגֻלָּה הָעֲרוּפָה בְּנַחַל:
(ז) וְעָנוּ וְאָמְרוּ יְדִינּוּ לָא כְּתִיב שִׁפְכָה קְרִי שִׁפְכוּ אֶת־הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לָא רְאוּ:
זוֹיְתִיבּוֹן וְיִמְרוּן יְדִנָּא לָא אֲשֶׁדּוּ יְתִי דְמָא הִדִּין וְעֵינָנָא לָא תִזְאָה:
רַשִׁי"י יְדִינּוּ לָא שִׁפְכָה • וְכִי עֲלֵתָה עַל לֵב שִׁזְקִינִי בֵּית דִּין שׁוֹפְכֵי דְמַיִם הֵם? אֵלָּא לָא רְאִינְהוּ וּפְטַרְנְהוּ בְּלֹא מְזוֹנוֹת וּבְלֹא לְוָיָה. וְהַכְהִינִים אוֹמְרִים: "כֹּפֵר לַעֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל".

(ח) כֹּפֵר לַעֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־פָּרִיתָ יְהוָה וְאֶל־תִּתֵּן דָּם נָקִי בְּקִרְבַּ עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכְפַּר לָהֶם הַדָּם:
ח כִּהְנִיף יִמְרוֹן כֹּפֵר לַעֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל דִּי פְרִקְתָּא יְיָ וְלֹא תִתֵּן חֻבַּת דָּם זַפִּי כְּגוֹ עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל וְיִנְכַפֵּר לַהוֹן עַל דְּמָא:
רַשִׁי"י • וְנִכְפַּר לָהֶם הַדָּם • הַכְּתוּב מִבְּשָׂרָם, שֶׁמִּשְׁעֵשׂוּ כֵן יִכְפֹּר לָהֶם הָעוֹן.

~ נקודות משיחות קודש ~
לָא רְאִינְהוּ וּפְטַרְנְהוּ בְּלֹא מְזוֹנוֹת וּבְלֹא לְוָיָה (רש"י כא, ד"ח)
חֲלָל . . נִפְל בַּשָּׂדֶה - הִינּוּ יְהוּדֵי שְׁנִפְסָקָה דְבִקְוֹתָּ בַּהֲקִב"ה, מְקוֹר חֵיטּוֹ, עֲקֵב הֵיטּוֹ בִּ'שָׂדֶה', מְקוֹמוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ אִישׁ שָׂדֶה, שֶׁמִּתְנַפֵּל לְמִי שֶׁנִּמְצָא בַּשָּׂדֶה (לֹא בְּאֲהָלָה שֶׁל תּוֹרָה וְנִקְדוֹת) לְנַתְקוֹ מִדְּבִקוֹתָּ בְּאֲלָקִים חַיִּים וְלִפְעִילוֹ 'חֲלָל' ר"ל, אוֹ לְפָחוֹת לְהַחֲלִישׁ דְּבִקּוֹתָּ ז.ו. מִנְהִיג בִּישְׂרָאֵל חֲטִיב לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתְּלוּי

(ט) וְאַתָּה תִּבְעֵר הַדָּם הַנָּקִי מִקִּרְבְּךָ בִּי־תַעֲשֶׂה הַיִּשָּׁר בְּעֵינֵי יְהוָה:
ט וְאַתָּה תִּפְלִי אֲשֶׁדִּי דָם זַפִּי מִבִּינְךָ אֲרִי תַעֲבֹד דְּכִשֵׁר קָדָם יְיָ: ס ס ס
רַשִׁי"י • וְאַתָּה תִּבְעֵר • (כתובות לו) מְגִיד שָׂאֵם נִמְצָא הַהוֹרֵג אַחֵר שֶׁנִּתְעַרְפָּה הָעֲגֻלָּה, הִרִי זֶה יְהִרְגֵהוּ, וְהוּא הַיִּשָּׁר בְּעֵינֵי ה':

חסלת פרשת שופטים

הפטרת שופטים נדפס בעמוד קמח

המשך ביאור למס' שבעות ליום שבת קודש עמ' א

מדובר שֶׁנִּשְׁבַּעַה וּמִתָּה, ולכן גובים יורשיה את הכתובה מיורשי הבעל.
מוסיפה הגמרא להקשות: תָּא שְׂמַע, שֵׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (כתובות פה) לגבי אשה המודה שנפרעה כבר חלק מכתובתה, ומעיקר הדין צריכה להשבע שלא נפרעה כולה, אך כשינשאה כתב לה בעלה שתגבה את כתובתה ללא נדר או שבועה, אין הבעל יכול להשביעה, אֲבָל אם מת הבעל, יוֹרְשֵׁיו מִשְׁבִּיעֵין אוֹתָהּ וְכֵן אֶת יוֹרְשֵׁיהָ אם מתה, וְאַתָּה הַבָּאִין פְּרִשְׁתָּהּ - אם מכרה כתובתה, והתגרשה או התאלמנה, נשבעים הלקוחות שלא אמרה להם שהכתובה פרועה, ומכך שאמרה המשנה שירשי הבעל משביעים אותה מוכח שמדובר באופן שלא נשבעה קודם שמת הבעל, ואף על פי כן מבואר במשנה שאם מתה גובים יורשיה את כתובתה, ומשמע אף מיורשי הבעל, ובדאי היינו על ידי שבועה, ומוכח שאדם מוריש שבועה לבניו.
מתרצת הגמרא: אָמַר רַב שְׂמַעְיָה, לְצַדִּין קָתַנִּי - המשנה עוסקת בשני אופנים שונים, מה שהתבאר במשנה שירשי הבעל משביעים 'אוֹתָהּ', היינו אף בְּאֲלִמְנָה, שאם לא נשבעה לבעל תשבע ליורשיו, 'יוֹרְשֵׁיהָ' - אך מה שאמרו שירשי הבעל משביעים את יורשיה, היינו דווקא בְּגִרְוֶשָׁה, שבזמן שגירשה התחייב לה הבעל את כתובתה ללא שבועה, כפי שכתב לה, ומתה בחייה הבעל והורשיה לבניה ממון גמור שאינה צריכה להשבע עליו, וחיידשה המשנה שאם אחר כך מת הבעל ובאים יורשיה לגבות מיורשיו, הם צריכים להשבע כדין הבא לגבות מנכסי יתומים שצריך שבועה, ואף שכתב לה שלא ישיביעה, היינו רק שהוא עצמו לא ישיביעה, אבל יורשיו רשאים להשביעה, ומכל מקום לא מוכח מהמשנה שאדם מוריש לבניו ממון שהוא צריך להשבע עליו.
מוסיפה הגמרא להקשות על שמואל: מִתִּיב רַב נֶתַן בְּר הוֹשִׁיעִיא, שֵׁנִינוּ בַּבְּרִייתָא, יָפָה בַּח הַבֵּן - בנו של המלוה מִכֶּסֶׁ הָאֵב - המלוה עצמו,

שהיו שני בעלי הדין חשודים, שיחלקו בממון, ומוכח שלדעתו אין הלכה ברב ושמואל, שהרי לדבריהם באופן שאין אפשרות לקיים את דין השבועה, מפסיד התובע. מתרצת הגמרא: לְדַבְּרֵי דְרַבִּי מֵאִיר האומר 'חזרה שבועה למקומה' קָאָמַר רב נחמן את ספיקו, האם פירוש רב ושמואל נכון, ומפסיד התובע, או פירוש של רבי אבא שהנתבע משלם, וְלִיָּה לָא כְּבִירָא לִיָּה - אך רב נחמן עצמו סובר כדברי רבי יוסי, שיחלוקו, ולכן נהג כן גם למעשה.
הגמרא מקשה על דברי רב ושמואל שאין אדם מוריש שבועה לבניו: מִתִּיב רַב הוֹשִׁיעִיא, שֵׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (כתובות קד), אדם שמת, ולא תבעה אשתו את כתובתה עד שמתה, יוֹרְשֵׁיהָ מְזַבְּרִין - תובעים וגובים את כְּתוּבָתָהּ עַד עֲשָׂרִים וְחֵמֶשׁ שָׁנִים מִיּוֹם שֶׁמֵּת בַּעֲלָהּ, והרי שם האשה עצמה היתה צריכה להשבע כדי לגבות את כתובתה מיורשי בעלה, ומכל מקום גם יורשיה גובים את כתובתה, אף שאינם יכולים להשבע שלא נפרעה, ומוכח שאדם מוריש לבניו ממון שהיה חייב להשבע עליו. מתרצת הגמרא: הָבָא בְּמֵאִי עֲסָקִין, באופן שֶׁנִּשְׁבַּעַה האשה, ויורשיה גובים את הכתובה מכח שבועתה, אך אם לא נשבעה אין יורשיה גובים כתובתה.
מוסיפה הגמרא להקשות על רב ושמואל: תָּא שְׂמַע, שֵׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (כתובות צ), אדם שהיה נשוי שתי נשים, תחילה נָשָׂא רֵאשׁוּנָה, וּמִתָּהּ, ואחר כך נָשָׂא שְׁנִיָּה, וְמֵת הוּא, ובמיתתו התחייב כתובה לאשתו השנייה, ויורשי הראשונה תובעים את יורשת אביהם, והאשה השניה או יורשיה תובעים את הכתובה מנכסי הבעל, הדין הוא שהאשה השנייה וְכֵן יוֹרְשֵׁיהָ, אם מתה, קוֹדְמִין לְיוֹרְשֵׁי הָרֵאשׁוּנָה, ותחילה גובה השניה או יורשיה את הכתובה, ואחר כך נוטלים יורשי הראשונה את מה שותר יורשיה, והיינו כיון שמוטל עליהם לפרוע את חוב אביהם מנכסיו, וכתובת האשה השניה מוטלת על נכסי אביהם. ומכל מקום מוכח שירשי השניה גובים את כתובתה מיורשי הבעל, אף שהיא עצמה היתה צריכה שבועה כדי לגבותה, ומוכח שאדם מוריש שבועה לבניו. מתרצת הגמרא: הָבָא נָמִי - גם כאן

נשבעים שבועות יורשים ונטלים (לעיל ע"א), **האי דיינא דעבד** – דיין
 שפסק **ברב ושמואל**, **עבד** – מה שעשה עשוי, וכן דיין **דעבד ברבי**
אלעזר, **עבד** – מה שעשה עשוי. וכן **אמר רב פפא**, **האי שמרא**
דיתמי – שטר של יורשי המלוה, שהוציאורו על יתומי הלוה באופן
 שמת הלוה בחיי המלוה והיתומי המלוה שבועה, **לא מקרע קרעין**
ליה, **ולא אנבוי מנבינן ביה** – אין קורעים אותו ואין גובים בו.
אנבוי לא מנבינן ביה, **דלמא סכריא לן ברב ושמואל** – שמא
 הלכה כרב ושמואל שאין אדם מוריש שבועה לבניו, **ומקרע לא**
קרעין ליה, **דהאי דיינא דעבד ברבי אלעזר עבד** – כיון שדיין
 שיפסוק הלכה כרבי אלעזר יגבה את החוב על ידי שבועת יתומי
 המלוה, מה שעשה עשוי.
 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: **ההוא דיינא** – מעשה בדיין **דעבד**
ברבי אלעזר, והגבה ליתומי המלוה בשבועה, **הוה צורכא מרננן**
במתיה – היה בעירו תלמיד חכם אחד, **ואמר ליה לדיין אייתניה**
אינתא ממערבא דלית הלכתא ברבי אלעזר – אביא לך אגרת
 מארץ ישראל שאין הלכה כרבי אלעזר. **אמר ליה הדיין, לכי תייתי**
 – כשתביא אגרת כזו אודה לדברך, אבל ביתיים איני חוזר בי. **אתא**
לקמיה דרב חמא – בא אותו תלמיד חכם לפני רב חמא לברר את
 ההלכה, **אמר ליה רב חמא, האי דיינא דעבד ברבי אלעזר עבד** –
 דיין שפסק הלכה כרבי אלעזר, מה שעשה עשוי.
 שנינו במשנה: **ואלו נשבעין שלא בטענה**, **השותפים והאריסים**
והאפטרופין, והאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית, וכן הבית. תמחה
 הגמרא: **אמו בשופטני עסקינן** – וכי המשנה עוסקת בשוטים,
 הנשבעים ללא תביעה. מבארת הגמרא: **הכי קאמר, ואלו נשבעין**
שלא פמענת ברי, אלא פמענת שמא, שהתובע חושש שמא הם
 חייבים לו. **השותפין והאריסין** וכו'.
 מבארת הגמרא מיהו 'בן הבית' הנשבע על טענת שמא: **הנא**
ברייתא, לן בית שאמרו שנשבע ללא תביעת ברי, לא מדובר במי
שנכנס ויוצא ברגליו לתוך בית חבירו, שאותו אי אפשר להשביע
 בטענת שמא, **אלא באדם הנושא ונותן בענייני בעל הבית, מכנים**
(שוכרו) לו הועלין ומוציא לו הועלין, מכנים (קונה) לו פירות
ומוציא (ומוכרו) לו פירות, וכיון אחד מהאחים שעוסק בירושא
 השייכת לכל האחים.
 מבארת הגמרא: **ומאי שנא הני** – במה שונים בני אדם אלו,
 שנשבעים אף על טענת שמא, **משום דמודו בה התיירא** – לפי שהם
 מורים היתר לעצמם ליטול מממון בעל הבית, כיון שהם טורחים
 בנכסיו, ולכן חייבם להשבע שלא וטלו כלום.
אמר רב יוסף בר מניומי, אמר רב נחמן, והוא – דין זה ששנינו
 במשנה ששותפים ואריסים נשבעים על טענת שמא, היינו בתנאי
שיש מענה ביניהם שתי כסף – שהתובע חושדו שגול ממנו שתי
 כסף, והלה מודה לו במקצת. שהרי אפילו בטענת ברי לא חייבה
 התורה שבועת מודה במקצת אלא בתביעת שתי כסף (לעיל ע"א),
 ובאופן זה לא תיקנו חכמים שבועה בטענת שמא.
 מקשה הגמרא: **כמאן** – כדעת מי אמר רב נחמן דין זה, משמע
 מלשוננו שזהו **בשמואל**, האומר (לעיל ע"ב) שדי בכך שהתביעה תהיה
 שתי כסף, ומתוכם יודה במקצת ויכפור במקצת, **וקשה, התיי רבי**
הייא לסייעיה לרב – הרי הברייתא ששנה רבי חייא (לעיל מ) מסייעת
 לדברי רב, הסובר שבועת מודה במקצת שייכת רק כשהפירה
 עצמה היא בשתי כסף, והיינו כשתבעו שתי כסף ופרוטה, והלה כפר
 בשתי כסף והודה בפרוטה, ומדוע פסק רב נחמן כשמואל. מתרצת
 הגמרא: **אימא בדברי רב נחמן לשון שונה**, שיש ביניהם **כפירת**
מענה שתי כסף, והיינו כדברי רב.
 שנינו במשנה: **חלקו השותפין והאריסין** אין יכול להשביעו. נתגלגל
 לו שבועה במקום אחר, מגלגלין עליו את הכל. מסתפקת הגמרא:
איכענא ליה, מהו לגלגל בדרבנן – האם אפשר לגלגל את שבועת
 השותפים על ידי שבועה דרבנן שהתחייב לו השותף, או שדין לגלול
 שבועה שייך רק כשמתחייב האדם שבועה דאורייתא.
 פושטת הגמרא: **תא שמע, ליה הימנו** – לזה אדם מחבירו **בערב**
שביעית, ולמוציא שביעית נעשה לו הלוה שותף או אריס, וכפר

שהתן גובה בין בשבועה ובין שלא בשבועה – יש פעמים שהבן
 צריך להשבע כדי לגבות את חוב אביו, ויש פעמים שגובה ללא
 שבועה, ואילו **האב לעולם אינו גובה אלא בשבועה**. ויש לברר היכי
דמי, הרי כיון שנאמר שהאב גובה בשבועה, בודאי מדובר באופן
דמת ליה פתוי מלוה, וכיון שהמלוה בא לגבות מירשי הלוה
 הצריכוהו חכמים שבועה, ועל אופן זה קתני, **שהתן גובה בין**
בשבועה ובין שלא בשבועה, ובשבועה היינו שבועת יורשי, שלא
ידוע להם שחוב זה פרוע, ושלא בשבועה היינו ברבן שמעון בן
גמליאל של משנתנו (מח), שאם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו
 שחוב זה אינו פרוע, גובים היורשים ללא שבועה, ומכל מקום מוכח
 שהאב מוריש לבניו ממון שהוא חייב עליו שבועה. מתרצת הגמרא:
אמר רב יוסף, הא מני – ברייתא זו כדעת מי היא, כבית שמאי היא,
דאמרי, שטר כשר העומד לגבות, פנבוי דמי – הרי זה כאילו נכסי
 החייב גבויים ועומדים בחזקת בעל השטר, ואין זו הורשת שבועה
 אלא הורשת ממון.
 הגמרא מביאה דעות של אמוראים נוספים בענין דינם של רב
 ושמואל: **איכלע** – הודמן **רב נחמן לעיר סורא**, **עול לגביה** – באו
 אצלו **רב חסדא ורבה בר רב הונא ואמרו ליה, ליתי מר נעקרא**
להא דרב ושמואל, הצטרף אלינו ונבטל את דינם של רב ושמואל,
 ונפסוק שאדם מוריש שבועה לבניו. **אמר ליה רב נחמן, איכפלי**
ואתאי כל הני פרסי למעקרא להא דרב ושמואל – וכי טרחתי
 ובאתי ממקומי שהוא רחוק פרסאות רבות מכאן כדי לעקור את דינם
 של רב ושמואל, **אלא, הכו דלא לופיף עלה** – הזמינו עצמכם לתקן
 שלא להוסיף על דינם דברים שלא נאמרו בהם בפירוש, שרב
 ושמואל אמרו את דינם רק לגבי האב להפרע מנכסי יתומים, ואנו
 נתקן שהמחויב שבועה אחרת מוריש את הממון לבניו אף שאינם
 יכולים להשבע את השבועה שהתחייב.
 מבארת הגמרא: **כגון מאי** – באלו שבועות אין פוסקים כרב ושמואל,
 כגון דין זה **דאמר רב פפא, הפוגם את שטריו** – מלוה שהודה
 ששטר החוב שבידו פרוע בחלקו, שעליו להשבע ששאר החוב אינו
 פרוע, **ומת, היורשין נשבעין שבועת יורשין, ונוטלין את שאר**
החוב, כיון של של שבועה זו לא אמרו רב ושמואל את דינם, וממילא
 אנו פוסקים בזה שאדם מוריש שבועה זו לבניו.
 הגמרא מביאה מעשים בדינים הדומים לנידון של רב ושמואל: **ההוא**
דשכיר, ושכב ערבא – מעשה בלוה שמת והניח יתומים וערב,
 והתחייב המלוה להשבע כדי לגבות מירשי הלוה, ואחר כך מת
 המלוה, ורצו יורשי המלוה לגבות מהערב, **סבר רב פפא למימר,**
הא נמי דלא לופיף עלה הוא – סבר רב פפא שאף אופן זה הוא
 בכלל הדברים שאין להוסיף על דינם של רב ושמואל, שהם דיברו
 במי שבא להפרע מיתומים, וכאן גובים מהערב. **אמר ליה רב הונא**
בריה דרב יהושע לרב פפא, אמו ערבא לאו פתר יתמי אויל –
 וכי הערב אינו עתיד ללכת אחרי היתומים ולגבות מהם את מה
 ששילם ליורשי המלוה, וכיון שכן הרי זה כאילו באו יורשי המלוה
 לגבות מירשי הלוה, שבוה אמרו רב ושמואל את דינם שאין אדם
 מוריש שבועה לבניו.
 מעשה נוסף: **ההוא דשכיר ושכב אהא** – מעשה במלוה שמת והניח
 אב שירשו, והוריש לו שטר חוב על לוח שמת בחייו, וכבר התחייב
 המלוה עצמו שבועה ליורשי הלוה, ורצה האב לגבות מירשי הלוה,
סבר רמי בר חמא למימר, הא נמי דלא לופיף עלה הוא – אף
 באופן זה לא יהיה שייך דינם של רב ושמואל, שהם אמרו את דינם
 ביתומים שבאים לגבות, ולא באח. **אמר ליה רבא, מה לי שלא**
פקדני אבא, ומה לי שלא פקדני אחי, כלומר, הרי אין חילוק
 בסברא בין ירושת בניו לירושת אח, ובשניהם צריך היורש להשבע
 שלא פקדו המוריש שהחוב פרוע, והרי זה כעיקר הדין של רב
 ושמואל, שאין המלוה מוריש שבועה, ואין האב גובה אפילו
 בשבועה.
 הגמרא מבררת את ההלכה: **אמר רב חמא, השתא דלא איתמר**
הלכתא – עתה, שלא נפסקה ההלכה **לא ברב ושמואל** שאין אדם
 מוריש שבועה לבניו, **ולא ברבי אלעזר** הסובר שיורשי המלוה

1 ברייתא זו כדעת מי שנויה, והלא לא כרבי יהודה היא ולא כרשבנן,
 2 שלדברי שניהם השכיר נשבע ונטול גם בלא ראייה.
 3 אלא בהכרח שהברייתא ששנתה שב'קצין' השכיר נשבע ונטול
 4 שנויה רק כרבי יהודה, אבל חכמים חולקים וסוברים שהמוציא
 5 מחבירו עליו הראייה, כמבואר בברייתא שהביא רבה בר שמואל,
 6 וכדבריהם אמר שמואל. וכדי ליישב תמיהת רב שישא שאין מסתבר
 7 שחכמים יחמירו על השכיר יותר מרבי יהודה, מביאה הגמרא את
 8 תירוצו של רבא. **אָלָא אָמַר רַבָּא, בְּהָא קָמִיפְלִי רַבִּי יְהוּדָה וְהַחֲכָמִים,**
 9 **רַבִּי יְהוּדָה קָבֵר, בְּאֹפֶן שְׁחִיב בַּעַל הַבַּיִת שְׁבֻעָה דְאֹרְיִיתָא כְּדִי**
 10 **לְהַפְטֵר וְהֵינּוּ כְּשִׁמוּדָה בְּמִקְצָת, בֵּין שְׁהוּיכּוּחַ בִּינֵיהֶם הוּא כְּמָה כְּבֵר**
 11 **שִׁילָם לֹו, וּבֵין שְׁהוּיכּוּחַ הוּא עַל סְכוּם הַקְּצִיצָה, עֲבָדוּ לֵיהּ חֲכָמִים**
 12 **תְּקַנְתָּא לְשִׁכְרִי שְׁלָא יוּכַל בַּעַל הַבַּיִת לְהַשְׁבַּע וְלְהַפְטֵר, אֲלָא נִשְׁבַּע**
 13 **הַשְּׁכִיר וְנוֹטֵל, וּמִפְּנֵי שֶׁסָּבַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁבֻשְׁנֵי הָאֹפְנִים שִׁינִּי הִטַּעַם**
 14 **הָאִמּוּר (לעיל מה). שְׁבַעַל הַבַּיִת טוּעָה מִחֲמַת טְרֻדָתוֹ בְּפוּעֵלִים, וּבְדַרְבָּנָן**
 15 **– אֲבָל בְּאֹפֶן שְׁאִין מוּטְלָת שְׁבֻעָה מִדְּאֹרִייתָא עַל בַּעַל הַבַּיִת, אֲלָא**
 16 **פְּטוּר גַּם בְּלֹא לְהַשְׁבַּע, וְהֵינּוּ כְּבוּפֵר הַכֵּל, אִם כֵּן הוּא תְּקַנְתָּא –**
 17 **הַשְּׁבֻעָה שְׁחִיב בַּהּ בַּעַל הַבַּיִת אֵינָה אֲלָא מִתְקַנַּת חֲכָמִים, וְתְּקַנְתָּא**
 18 **לְתְּקַנְתָּא לֹא עֲבָדִינָן –** ואין מתקנים תקנה לתקנה, לכן לא חזרו
 19 ותיקנו להפך השבועה על השכיר.
 20 **וְרַבָּנָן כְּכַרִּי, בְּדַרְבָּנָן נִמְי עֲבָדִינָן תְּקַנְתָּא לְשִׁכְרִי –** גם באופן שחויב
 21 השבועה אינו אלא מדרבנן תיקנו להפך השבועה על השכיר, ולכן
 22 גם באופן שבעל הבית טוען ששילם לו הכל, שמעיקר הדין פטור
 23 בלא שבועה, תיקנו חכמים שישבע השכיר ויטול. ומאידך סוברים
 24 חכמים דקציצה מידכר דכיר – את סכום הקציצה ודאי זוכר בעל
 25 הבית, ואין טרדתו בפועלים גורמת לו לטעות בכך, ולכן סוברים
 26 שבאופן שהויכוח בין השכיר לבעל הבית הוא על סכום הקציצה, יש
 27 להטיל השבועה על בעל הבית, כראוי מעיקר הדין, ואין להפכה על
 28 השכיר.
 29 שנינו במשנה: **שְׁבֻעָת נִגְזַל בַּיְצָד, הָיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְבַיְתוֹ**
 30 **לְמִשְׁבָּעוֹ שְׁלֹא בְּרֻשׁוֹת, הוּא אוֹמֵר כְּלִי נִטְלָת, והוא אוֹמֵר לֹא נִטְלָתִי,**
 31 **הוא נשבע ונטול כו'.**

32 הגמרא מבארת את התנאים שעל ידם נשבע הנגזל ונטול. מקשה
 33 הגמרא: וכי מחמת שראו אותו נכנס לבית חבירו יש לנקוט שאכן
 34 נטל, ולהאמין לנגזל בשבועה כמה נטל. והלא דלמא נכנס ולא
 35 משכננו, ואף שאמר שנכנס על מנת כן, מי ויכין לא אמר רב נחמן,
 36 **הָאִי מֵאֵן דְּנִקְיָט נְרָא בִּידֵיהּ –** אדם שהחזיק בידו גרוץ, ואמר, איזיל
 37 ואקמליה לדקלא דפלניא – הריני הולך לקצוץ את דקלו של פלוגי,
 38 ולא ראינו שקיים דבריו, ואשתבח דקמיל ושרי – ונמצא הדקל קצוץ
 39 ומושלך לארץ, לא אמרינן דהוא קמליה – אין אומרים שאדם זה
 40 קצצו, שאין לחייבו על פי דבריו בלבד, אלא אמר עבד איניש דגזים
 41 ולא עבד – מוכח מדברי רב נחמן שעשוי אדם לאיים שמתכוין
 42 לעשות דבר גזומא ושיגעון, ולא לקיים זאת, הלא נמי דגזים ולא
 43 עבד – גם כאן בזה שאמר שנכנס לבית חבירו על מנת למשכנו, אין
 44 לחייבו על פי זה, שהרי עשוי אדם לאיים ולא לקיים זאת. מתרצת
 45 הגמרא: **אִימָא –** אמור בכוננת המשנה, שראו שנכנס ומשכננו, והיינו
 46 שראו שנטל כלים מביטו.
 47 מקשה הגמרא: אם ראו עדים שנטל, וליחזי מאי משכננו – ויעידו
 48 העדים מה נטל, ומה מקום יש להשביע את בעל הבית. מתרצת
 49 הגמרא: **אָמַר רַבָּה פַּר פַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אַכֵּן הָעֵדִים מְעִידִים**
 50 **שְׁנַטְל כְּלִים מִסוּיָמִים, וְאוֹתָם חִיבֵי לְהַשְׁבִּיב בְּלֹא שְׁבֻעָה, אִמְנַם מְדוּבָר**
 51 **בְּטוּעָנָו בַּעַל הַבַּיִת שְׁנַטְל עוֹד כְּלִים קִטְנִים הַנִּימְלִין תַּחַת כְּנָפָיו –**
 52 **שיכול אדם להסתירם תחת כנפי בגדיו, ואותם לא ראו העדים, ועל**
 53 **כלים אלו שנינו שנשבע בעל הבית ונטול.**
 54 אגב תירוץ הגמרא שמדובר באופן שנטל הגולן כלים תחת כנפי
 55 בגדיו, מביאה הגמרא דין דומה. הכלל הוא שחוקה כל מה שתחת
 56 ידו של אדם שלו, והיינו שכל דבר המיטלטל שהוא תחת ידו של
 57 אדם, הרי הוא בחוקת שהוא שלו, ואפילו אם מביא אדם אחר עדים
 58 שחפץ זה היה שלו, וטוען שהפקידו ביד המחזיק בו, נאמן המחזיק
 59 לומר אתה מכרתו לי או נתתו לי במתנה. הסוגיא שלפנינו תבאר
 60 באלו אופנים נאמרה חוקה זו: **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְאוּהוּ –** עדים שראו
 61 אדם נכנס לבית חבירו ולמשכננו כלים תחת כנפיו (בגדיו),
 62 **וַיֵּצֵא**

המשך ביאור למס' שבועות ליום שבת קודש עמ' ב

1 בהלואה, אף שהמלוה משביעו שבועת השותפים, אין מגלגלין עליו
 2 שבועה שהוא פטור מההלואה, שהרי אף אם באמת הלוחו, כבר
 3 שימטה שביעית את החוב. ויש לדייק, **מַעֲמָא –** הטעם שאינו יכול
 4 לגלגל עליו שבועה הוא כיון דלוח הימנו ערב שביעית, דאתיא
 5 שביעית אפקעתיה – שבאה השביעית ושימטתו, הא שאר שני
 6 שבוע – אבל אם הלוחו בשאר השנים, מגלגלין עליו שבועה שלא
 7 לוח, אף ששבועת השותפים עצמה היא שבועה דרבנן, ומוכח
 8 שמגלגלים בדרבנן. דוחה הגמרא: **לֹא תִימָא –** אל תאמר ותדייק
 9 מהברייתא דהא שאר שני שבוע מגלגלין, כיון שבאמת גם בשאר
 10 השנים אין מגלגלין, אלא אימא – תדייק כך, אם נעשה לו שותף או
 11 ארים בערב שביעית, וחלקו קודם שביעית, ולמוציא שביעית לוח
 12 הימנו, והודה במקצת, והתחייב שבועה דאורייתא, מגלגלין עליו גם

13 את שבועת השותפים, והחידוש בזה הוא שאף שביעית משמטת גם
 14 את השבועה, כמבואר לעיל (מה). היינו רק בשבועה על הלואה, אבל
 15 שבועת השותפים שהיא מכח טענת גזילה, אינה נשמטת.
 16 תמדה הגמרא: וכי אפשר לומר שזוהו החידוש בברייתא, הא בהדיא
 17 קתני לה – הרי דין זה כתוב בפירוש בברייתא, נעשה לו שותף או
 18 ארים בערב שביעית, ולמוציא שביעית לוח הימנו, מגלגלין, ומוכח
 19 שאין שביעית משמטת את שבועת השותפים, ומכך שהוצרכה
 20 הברייתא לומר גם שאם לוח ממנו בערב שביעית ובמוציא שביעית
 21 נעשה לו שותף או ארים אין מגלגלין, יש לדייק שאם היה זה בשאר
 22 השנים היו מגלגלים, ושמע מינה דמגלגלין שבועה אף בדרבנן.
 23 אומרת הגמרא: **שְׁמַע מִיָּתָה –** אכן מוכח כן מהברייתא.
 24 הגמרא מביאה מימרא נוספת בענין גלגול שבועה: **אָמַר רַב הוּנָא,**